MACIEJ SZPUNAR
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2021. július 8.[1]

C-422/20. sz. ügy

RK
kontra
CR

(az Oberlandesgericht Köln [kölni regionális felsőbíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Elismerés – Öröklés és európai öröklési bizonyítvány – Joghatóság jogválasztás esetén – Egy korábban eljáró bíróság joghatóságának hiányát megállapító határozata”

I. Bevezetés

1. A 650/2012/EU rendelet[2] „Általános joghatóság” című 4. cikke előírja, hogy „[a]nnak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal az öröklés egészében történő határozathozatalra, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt”. A joghatóság meghatározására e rendelkezésben megállapított kritérium megfelel az e rendelet „Főszabály” című 21. cikkének (1) bekezdésében megállapított, az öröklés egészére alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó kritériumnak.

2. E kritériumok koherenciája általánosságban lehetővé teszi az alkalmazandó jog és az eljáró bíróság közötti összhang tiszteletben tartásának biztosítását,[3] amelyre a 650/2012 rendelet (27) preambulumbekezése hivatkozik. E preambulumbekezdés megállapítja, hogy az e rendeletben szereplő szabályok kidolgozására oly módon került sor, hogy azok biztosítsák, hogy az öröklés ügyében eljáró hatóság az esetek többségében a saját jogát alkalmazza.

3. A 650/2012 rendelet 22. cikkének (1) bekezdése azon állam jogának az öröklés egészére irányadó jogként történő megválasztását teszi lehetővé, amelynek állampolgárságával valamely személy a választás megtételekor vagy az elhalálozás időpontjában rendelkezik. Márpedig az ilyen választás megkérdőjelezheti ezt az alkalmazandó jog és az eljáró bíróság közötti összhangra vonatkozó elvet. E rendelet mindazonáltal olyan mechanizmusokat ír elő, amelyek az említett elv

[1] Eredeti nyelv: francia.

[2] Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. pont; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60, 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.).

[3] Lásd az Oberle ügyre vonatkozó indítványomat (C-20/17, EU:C:2018:89, 104. pont).

tiszteletben tartásának biztosítására irányulnak az alkalmazandó jog megválasztása tekintetében is. Közelebbről, az említett rendelet 6. cikke a) pontjának és 7. cikke a) pontjának együttes olvasatából az következik, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek jogát az örökhagyó választotta, joghatósággal rendelkeznek a határozathozatalra, ha valamely korábban eljáró bíróság az eljárásban részt vevő egyik fél kérelmére megállapította joghatóságának hiányát.

4. E rendelkezések a jelen ügyben a Bírósághoz előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett második kérdés középpontjában állnak, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy az, hogy valamely tagállamnak az öröklési ügyben korábban eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, kötelező-e valamely másik tagállam később eljáró bíróságára nézve, és ha igen, milyen mértékben.

5. A Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány e kérdés elemzésére szorítkozik.

II. Jogi háttér

6. A 650/2012 rendeletnek „A joghatóság hiányának megállapítása jogválasztás esetén” című 6. cikke az a) pontban előírja:

„Amennyiben az örökhagyó az utána történő öröklésre alkalmazandó jognak a 22. cikk szerint valamely tagállam jogát választotta, a 4. cikk vagy a 10. cikk alapján eljáró bíróság:

a) az eljárásban részt vevő egyik fél kérelmére megállapíthatja joghatóságának hiányát, ha úgy ítéli meg, hogy – figyelembe véve az öröklés gyakorlati körülményeit, például a felek szokásos tartózkodási helyét és a vagyontárgyak fellelhetőségét – a választott jog szerinti tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra […]”

7. E rendelet „Joghatóság jogválasztás esetén” című 7. cikke az a) pontban előírja:

„Azon tagállam bíróságai, amelynek jogát az örökhagyó a 22. cikk szerint választotta, joghatósággal rendelkeznek az öröklés tárgyában történő határozathozatalra, ha:

a) valamely korábban eljáró bíróság ugyanazon ügyben a 6. cikk szerint megállapította joghatóságának hiányát;”

8. Az említett rendelet „Jogválasztás” című 22. cikke (1) bekezdésében előírja, hogy „[e]gy adott személy az utána történő öröklés egészére irányadó jogként választhatja annak az államnak a jogát, amelynek állampolgárságával a választás megtételekor vagy az elhalálozás időpontjában rendelkezik”.

9. Ugyanezen rendelet 83. cikkének (4) bekezdése megállapítja, hogy „[a]mennyiben a végintézkedést 2015. augusztus 17-ét megelőzően olyan állam joga szerint tették, amelyet az örökhagyó e rendelet szerint választhatott volna, akkor azt kell az öröklésre alkalmazandó jognak választott jognak tekinteni”.

III. A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

10. Férjének 2017. március 9-én bekövetkezett halálát követően CR az Amtsgericht Düren (düreni helyi bíróság, Németország) előtt nemzeti öröklési bizonyítvány és európai öröklési bizonyítvány kiállítását kérte az 1990-ben a német jognak megfelelően elkészített azon közös végrendelet alapján, amellyel CR és férje egymást kölcsönösen egyedüli örökösként jelölték meg. Az örökhagyó utolsó szokásos tartózkodási helye Spanyolországban volt.

11. RK, az elhunyt fiútestvére, kifogást emelt CR kérelmével szemben.

12. 2017. december 20-i határozatával az Amtsgericht Düren (düreni helyi bíróság) helyt adott CR kérelmének.

13. Az RK által benyújtott kereset tárgyában eljáró, kérdést előterjesztő bíróság, az Oberlandesgericht Köln (kölni regionális felsőbíróság, Németország) megsemmisítette ezt a határozatot azzal az indokkal, hogy az örökhagyónak az elhalálozása időpontjában fennálló „szokásos tartózkodási helyével" kapcsolatos, a 650/2012 rendelet 4. cikke szerinti feltétel alapján kizárólag a spanyol bíróságok rendelkeznek joghatósággal.

14. 2019. április 29-én CR kézhez vette a Juzgado de Primera Instancia e Instrucción nº 3 d'Estepona (esteponai 3. sz. elsőfokú és vizsgálóbíróság, Spanyolország) végzését, amelyből kitűnik, hogy e bíróság a felperes kérelmére úgy határozott, hogy „eltekint a határozathozataltól, mivel a német bíróságok alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra, tekintettel olyan gyakorlati körülményekre, mint CR szokásos tartózkodási helye és az, hogy az érintett hagyaték nagy része Németországban található".

15. CR 2019. augusztus 29-én új kérelmet nyújtott be az öröklési bizonyítványok kiállítása iránt, és e végzést benyújtotta az Amtsgericht Dürenhez (düreni helyi bíróság). 2020. február 19-i végzésével e bíróság ismét helyt adott CR kérelmének, mivel úgy ítélte meg, hogy a joghatósága megállapítható, miután a CR kérelmének tárgyában eljáró spanyol bíróság a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján megállapította a joghatóságának hiányát.

16. A 2020. február 19-i végzéssel szemben benyújtott keresetében RK ismét kifogásolta ezt a határozatot, és az ügyet áttették a kérdést előterjesztő bírósághoz.

17. Az Oberlandesgericht Köln (kölni regionális felsőbíróság) a Bírósághoz 2020. szeptember 8-án érkezett 2020. augusztus 28-i határozatával e körülmények között határozott úgy, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Ahhoz, hogy a korábban eljáró bíróság a 650/2012 rendelet 7. cikkének a) pontja alapján megállapítsa joghatóságának hiányát, szükséges-e, hogy e bíróság kifejezetten megállapítsa joghatóságának hiányát, vagy megelégedhet-e egy nem kifejezett nyilatkozattal, ha abból értelmezés útján az derül ki, hogy e bíróság megállapította joghatóságának hiányát?

2) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam korábban eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja alapján teljesültek-e a korábban eljáró bíróság határozathozatalához szükséges feltételek? Mennyiben kötelező erejű a korábban eljáró bíróság határozata?

Konkrétan:

a) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam korábban eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy az örökhagyó érvényesen választotta-e a tagállam jogát a 650/2012 rendelet 22. cikkének megfelelően?

b) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam elsőként eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy az eljárásban részt vevő valamely fél nyújtott-e be a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján a joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelmet a korábban eljáró bíróságnál?

c) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam elsőként eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy a választott jog szerinti tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra?

3) A 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja, amelyek a »22. cikk szerinti« jogválasztást feltételeznek, abban az esetben is alkalmazandók-e, ha egy 2015. augusztus 17. előtt tett végintézkedésben nem került sor az örökhagyó általi kifejezett vagy hallgatólagos jogválasztásra, hanem az öröklésre alkalmazandó jog csak a 650/2012 rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből következhet?”

18. Észrevételeket terjesztett elő CR, a spanyol és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

IV. Elemzés

A. A második kérdésre vonatkozó előzetes megjegyzések, valamint e kérdés tárgya

19. Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy amennyiben valamely tagállam öröklési ügyben korábban eljáró bírósága a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján megállapítja joghatóságának hiányát, a később e rendelet 7. cikkének a) pontja alapján eljáró bíróság vizsgálhatja-e, hogy az ezen előbbi rendelkezésben foglalt feltételek teljesültek-e a joghatóság hiányát megállapító határozat meghozatalakor.

1. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésben említett feltételekről

20. A második kérdés első részében a kérdést előterjesztő bíróság általánosságban a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában és a 7. cikkének a) pontjában foglalt feltételekre hivatkozik. E kérdést azonban három különös feltételre összpontosítja, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a korábban eljáró bíróság megállapíthassa joghatóságának hiányát azon tagállam bíróságai javára, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt. Konkrétabban, a második kérdés, amely három alkérdésből áll, arra vonatkozik, hogy ez utóbbi bíróságok megvizsgálhatják-e először is azt, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy ez utóbbi bíróságok tagállamának jogát választották az öröklés szabályozására, vagy hogy e jogot kell ilyennek tekinteni, másodszor, hogy az eljárásban részt vevő valamely fél nyújtott-e be a 650/2012 rendelet

6. cikkének a) pontja szerinti kérelmet a korábban eljáró bíróságnál, és harmadszor, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy az említett tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra.

21. Bár e három alkérdés előtt a „konkrétan” kifejezés szerepel, más olyan elemek, amelyek a 650/2012 rendelet 7. cikkének a) pontja alapján később eljáró bíróság szempontjából relevánsak lehetnek, nem képezik kérdések tárgyát a kérdést előterjesztő bíróság részéről.[4] Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásából ugyanis kitűnik, hogy a második kérdést illetően a kérdést előterjesztő bíróság e kérdés terjedelmét azokra a feltételekre korlátozza, amelyekre ugyanezen alkérdésekben hivatkozik.

2. A második kérdés első alkérdése és a harmadik kérdés közötti kapcsolatról

22. Úgy tűnik, hogy a második kérdés első alkérdése és a harmadik kérdés között eleve ellentmondás áll fenn.

23. Ugyanis, bár a második kérdés első alkérdése a 650/2012 rendelet 22. cikke szerinti jogválasztásra utal, a harmadik kérdés megfogalmazásából az következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság szerint a német jogot az örökhagyó e rendelkezés alapján nem választhatta, valamint hogy e jog alkalmazása e rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből következik. E gondolatmenetet követve a kérdést előterjesztő bíróság a harmadik kérdésével azt kívánja megállapítani, hogy az említett rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja, amelyek a „22. cikk szerinti” jogválasztást feltételeznek, abban az esetben is alkalmazandók-e, ha azon állam jogának alkalmazása, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, ugyanezen rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből ered, és ebből következően akkor, ha „[e]zt a jogot kell az öröklésre alkalmazandó jognak választott jognak tekinteni”.[5]

24. A CR által megfogalmazott megjegyzés, amely szerint az első alkérdés „figyelmen kívül hagyja” a 650/2012 rendelet 83. cikkének (4) bekezdését, arra enged következtetni, hogy CR rámutatott a jelen indítvány 22. és 23. pontjában említett ellentmondásra. CR azt állítja továbbá, hogy a spanyol bíróság saját joghatóságának vizsgálata keretében elvégezte e rendelet 22. cikkének értékelését. Mindazonáltal nem zárható ki, hogy ezzel az állítással CR annak bizonyítására törekszik, hogy

[4] Konkrétan, a kérdést előterjesztő bíróság nem kéri Bíróságtól sem annak meghatározását, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, vizsgálhatják-e, hogy a korábban eljáró bíróság rendelkezett-e joghatósággal a 650/2012 rendelet 4. vagy 10. cikke alapján, vagy hogy a korábban eljáró bíróság által hozott határozat e rendelet hatálya alá tartozik-e, sem pedig annak meghatározását, hogy a joghatóság hiányának az említett rendelet 6. cikkének a) pontja szerinti megállapítása egy adott örökhagyó öröklésével kapcsolatos valamennyi eljárásra, vagy csak azon eljárásokra van-e hatással, amelyek tárgya megegyezik azon eljárás tárgyával, amelynek keretében a joghatóság alapügyben szóban forgó hiánya felmerült. Márpedig nem vitatott, hogy a spanyol bíróság ugyanezen rendelet 4. cikke értelmében joghatósággal rendelkezett. Ezenkívül semmi sem enged arra következtetni, hogy a spanyol bíróság előtt indított eljárás tárgya lényegesen különbözik a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás tárgyától.

[5] A teljesség kedvéért megjegyzem, hogy a 650/2012 rendeletből kitűnik, hogy e rendelet egyrészt a korábbi időpontokban alkalmazandó néhány cikk kivételével 2015. augusztus 17-től alkalmazandó (a 84. cikk második bekezdése), másrészt pedig a 2015. augusztus 17-én vagy azt követően elhunyt személyek utáni öröklésre kell alkalmazni (a 83. cikk (1) bekezdése). Önmagában véve az e rendelkezések által az e rendelet időbeli hatályával kapcsolatban elfogadott megoldások figyelmen kívül hagyhatják a 2015. augusztus 17-ét megelőzően tett végintézkedéseket. E helyzet elkerülése érdekében az uniós jogalkotó további átmeneti rendelkezéseket iktatott be e rendelet 83. cikkébe. Ekképpen az említett rendelet 83. cikkének (2) bekezdése előírja: „Amennyiben az örökhagyó 2015. augusztus 17-e előtt megválasztotta az utána történő öröklésre alkalmazandó jogot, ez a választás érvényes, ha eleget tesz a III. fejezetben megállapított feltételeknek, vagy ha a hatályos nemzetközi magánjogi szabályok értelmében a választás megtételekor érvényes volt azon államban, amelyben az örökhagyó szokásos tartózkodási helye volt, vagy bármely olyan államban, amelyben állampolgársággal rendelkezett.” Egyebekben a 650/2012 rendelet 83. cikkének (4) bekezdése előírja: „Amennyiben a végintézkedést 2015. augusztus 17-ét megelőzően olyan állam joga szerint tették, amelyet az örökhagyó e rendelet szerint választhatott volna, akkor azt kell az öröklésre alkalmazandó jognak választott jognak tekinteni.” Ahogyan azt a Bíróság már megállapította, ezen első rendelkezés „célja az örökhagyó akaratának megőrzése, és ahhoz, hogy e jogválasztás érvényes legyen, meg kell felelnie az említett rendelkezésben meghatározott feltételeknek”, míg a második „szabályozza azokat az eseteket, amelyekben a végintézkedés nem tartalmaz ilyen jogválasztást”. Lásd: 2020. július 16-i E. E. ítélet (Joghatóság és öröklési ügyekre alkalmazandó jog) (C-80/19, EU:C:2020:569, 92. pont).

azon tagállam bíróságai, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, vizsgálhatják ezen állam jogának alkalmazását, függetlenül attól, hogy ez az alkalmazás az említett rendelet 22. cikkéből (a második kérdés első alkérdése) vagy 83. cikkének (4) bekezdéséből ered (harmadik kérdés).

25. Egyébiránt a spanyol kormány rámutat, hogy e tagállam bírósága, amely megállapította joghatóságának hiányát a német bíróságok javára, arra hivatkozott, hogy a 650/2012 rendelet hatálybalépését megelőzően az örökhagyó nemzeti joga, azaz a német jog alapján végrendeletet készített, ami e rendelet 83. cikkének (4) bekezdése értelmében automatikusan maga után vonta e jognak az öröklésre alkalmazandó jogként történő megválasztását.

26. Mindenesetre, ha a második kérdés első alkérdésének elemzése keretében úgy tekintenénk, hogy azon tagállamnak a 650/2012 rendelet 7. cikkének a) pontja alapján eljáró bíróságai, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, nem vizsgálhatják, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy e tagállam jogát választották az öröklés szabályozására, vagy hogy e jogot kell ilyennek tekinteni, ez azt eredményezné, hogy a jelen indítvány 22. és 23. pontjában említett ellentmondás kevéssé releváns. Ezenkívül az a tény, hogy az említett jogot nem e rendelet 22. cikke alapján választották, hanem azt e rendelet 83. cikkének (4) bekezdése alapján választottnak kell tekinteni, nem eredményezheti azt, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, a joghatóság hiányát megállapító határozat folytán kötelesek alkalmazni az említett rendeletet, annak ellenére, hogy az öröklés nem tartozik annak időbeli hatálya alá.[6]

27. E körülmények között ahhoz, hogy hasznos választ lehessen adni a kérdést előterjesztő bíróság számára, az első alkérdést úgy kell értelmezni, mint amely annak meghatározására irányul, hogy azon tagállam bírósága, amelynek joghatósága a korábban eljáró bíróság joghatóságának hiányára vonatkozó megállapításból ered, vizsgálhatja-e, hogy ez utóbbi bíróság helyesen állapította-e meg azt, hogy e tagállam jogát választották az öröklés szabályozására, vagy hogy e jogot kell ilyennek tekinteni.

28. Kétségkívül igaz, hogy úgy tűnik, ezen, így átfogalmazott első alkérdés előrevetíti a harmadik kérdésre adandó választ. Ebből ugyanis az következik, hogy a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja alkalmazható, amennyiben e rendelet 83. cikkének (4) bekezdése alapján azon tagállam jogát kell választottnak kell tekinteni, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt.

29. Mindazonáltal egyrészt, amint arra valamennyi fél hivatkozott, a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja alkalmazandó egy ilyen helyzetben. Másrészt abban az esetben, ha azon tagállam bíróságai, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, nem vizsgálhatják, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy e tagállam jogát választották az öröklés szabályozására, vagy hogy e jogot kell ilyennek tekinteni (első alkérdés), azt a kérdést, hogy e bíróság a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján hozhat-e határozatot, ha annak a tagállamnak a jogát kell az e rendelet 84. cikkének (4) bekezdése alapján választottnak tekinteni, amelynek az örökhagyó állampolgára volt, nem azon tagállam bíróságainak kell eldöntenie, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt, hanem a korábban eljáró bíróságnak. Ha ez bebizonyosodna, e tagállam bíróságai nem utasíthatnának el egy, az összes fél által előadotthoz hasonló értelmezést e rendelkezések együttes alkalmazhatóságának hiányára hivatkozva.

[6] A 650/2012 rendelet átmeneti rendelkezéseiről lásd az 5. lábjegyzetet.

30. Emlékeztetek arra, hogy a Bíróság kérésének megfelelően a jelen indítvány az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés elemzésére fog szorítkozni. Mindenekelőtt bemutatom a felek álláspontját a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott három feltételt illetően (B. cím), majd e kérdés megválaszolása érdekében elemezni fogom a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában foglalt mechanizmust (C. cím).

B. A felek álláspontja

31. CR és az olasz kormány azt állítja, hogy azon tagállam bírósága, amelynek jogát az örökhagyó választotta vagy amelyet ilyennek kell tekinteni, nem vizsgálhatja, hogy a második kérdés három alkérdésében szereplő feltételek teljesültek-e a korábban eljáró bíróság által hozott, a joghatóság hiányának megállapításáról szóló határozat meghozatalakor.

32. A spanyol kormány úgy véli, hogy a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontját és 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy valamely tagállam bírósága, amelynek joghatósága egy joghatóság hiányára vonatkozó megállapításból ered, nem vizsgálhatja felül a korábban eljáró bíróság által hozott, a joghatóság hiányát megállapító határozatot. Álláspontja szerint e bíróságnak mindazonáltal vizsgálnia kell saját joghatóságát, és ebből következően meg kell vizsgálnia, hogy a nemzeti jogát az elhunyt választotta-e (első alkérdés), és hogy a korábban eljáró bíróság megállapította-e joghatóságának hiányát. A spanyol kormány nem pontosítja ezen, főként e rendelet 7. és 15. cikkének együttes olvasatán alapuló értelmezés gyakorlati következményeit. Arra hivatkozik, hogy ez utóbbi cikk értelmében amennyiben valamely tagállam bírósága előtt olyan öröklési ügyben indul eljárás, amely tekintetében e rendelet értelmében nem rendelkezik joghatósággal, a bíróság hivatalból megállapítja joghatóságának hiányát.

33. Egyébként a spanyol kormány az Overseas Union Insurance és társai ítéletre,[7] valamint a Gasser ítéletre[8] hivatkozik, és emlékeztet arra, hogy a Brüsszeli Egyezménnyel[9] összefüggésben a Bíróság megállapította, hogy egy bíróság joghatóságát többek között közvetlenül ezen egyezmény szabályai határozzák meg, amelyek mindkét bíróság számára közösek, és amelyeket e bíróságok bármelyike ugyanolyan hatáskörrel értelmezheti és alkalmazhatja.

34. E kormány a „határozat” fogalmának a 650/2012 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének g) pontjában szereplő meghatározására is hivatkozik,[10] és emlékeztet arra, hogy kizárólag az e fogalommeghatározás alá tartozó határozatokra vonatkozik az e rendelet által létrehozott kölcsönös elismerési rendszer.

35. A Bizottság azt állítja, hogy a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján elfogadott, joghatóság hiányát megállapító határozatnak kötelező erejűnek kell lennie a később eljáró bíróság számára az egyik fél joghatóság hiányának megállapítása iránti keresetének létezésére (második alkérdés), valamint arra tekintettel, hogy e bíróság úgy ítélte meg, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek jogát választották, alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra

7 1991. június 27-i ítélet (C-351/89, EU:C:1991:279, 23. pont).

8 2003. december 9-i ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657, 48. pont).

9 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, az új tagállamoknak ezen egyezményhez való csatlakozásáról szóló egyezményekkel módosított 1968. szeptember 27-i egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.; a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény).

10 A 650/2012 rendelet 3. cikke (1) bekezdésének g) pontja értelmében.

(harmadik alkérdés). Ezen értelmezés alátámasztása érdekében a Bizottság többek között a Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítéletre [11] hivatkozik, amelyet a jelen ügyre átültethetőnek tart.

36. Ezzel szemben a Bizottság szerint a később eljáró bíróság vizsgálhatja a 650/2012 rendelet 22. cikke szerinti jogválasztás érvényességét (harmadik alkérdés). Bizonyos ellentmondás áll fenn ugyanis azon általános elv, amely szerint a később eljáró bíróság nem vizsgálhatja a joghatóság hiányát megállapító határozatot, valamint azon tény között, hogy a később eljáró bíróság az a bíróság, amelynek az alkalmazandó jogot meg kell határoznia. A később eljáró bíróságnak tehát az eljáró bíróság államának joga javára történő jogválasztás érvényességét nem a joghatóság, hanem a kollíziós jog tekintetében gyakorolt hatása tekintetében kell tudnia vizsgálni. A jelen ügyben ugyanis, ami e joghatóságot illeti, a korábban eljáró bíróság a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjára vonatkozó saját értékelése alapján hozott határozatot, ami minden esetben az e rendelet 22. cikke szerinti jogválasztást tételezi fel.

C. A 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában előírt mechanizmusról

37. Amint azt a jogirodalom megjegyezte, [12] a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában előírt mechanizmust a *forum non conveniens* doktrína ihlette, amelyet az uniós nemzetközi magánjog más rendelkezései is tükröznek, mint például e rendelet 12. cikke, a 2201/2003/EK rendelet [13] 15. cikke és az 1215/2012/EU rendelet [14] 33. és 34. cikke.

38. Mindazonáltal e mechanizmus sajátosságai megkülönböztetik azt a *forum non conveniens* doktrína jellegzetes megnyilvánulásaitól. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés megválaszolását lehetővé tevő elemeket tehát főként magának a 650/2012 rendeletnek kell tartalmaznia. Ezen elemek elsősorban a három alkérdésben szereplő, az e rendelet 6. cikkének a) pontja alapján elfogadott, joghatóság hiányát megállapító határozathoz kapcsolódó feltételek jellegére, másodsorban e határozatnak az említett rendelet által létrehozott elismerési mechanizmus hatálya alá tartozó határozatként való minősítésére, harmadsorban pedig az említett határozatnak a joghatóság tagállamok közötti megosztására gyakorolt hatására vonatkoznak.

1. A három alkérdésben meghatározott feltételek jellege

39. A 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja a joghatóság hiányának fakultatív megállapítására vonatkozik. Ha fennállnak is az örökhagyó állampolgársága szerinti tagállam jogának megválasztására (első alkérdés), valamint a valamelyik félnek a joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelmére vonatkozó feltételek (második alkérdés), a korábban eljáró bíróság egyáltalán nem köteles megállapítani joghatóságának hiányát e tagállam bíróságai javára: ezt *megteheti*, ha *úgy ítéli meg*, hogy e bíróságok alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő

[11] 2012. november 15-i ítélet (C-456/11, EU:C:2012:719).

[12] Lásd: Marongiu Buonaiuti, F., „Article 6”, in: Calvo Caravaca, A. L., Davì, A. és Mansel, H. P., *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, 165. o.

[13] A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; helyesbítések: H 2013. L 82., 63. o; HL 2018. L 33. 5. o.)

[14] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

határozathozatalra. Az, hogy a joghatóság hiányát megállapító határozatnak a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján történő elfogadását (vagy annak hiányát) e bíróságnak kell értékelnie, komoly valószínűsítő körülményt jelent arra nézve, hogy e határozatot egy másik tagállam bíróságai nem vizsgálhatják felül, legalábbis annyiban, amennyiben az említett határozat annak megállapítására vonatkozik, hogy e tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra (harmadik alkérdés).

40. Ezenkívül a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja szerinti, joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelmet (második alkérdés) az eljáró bíróság országa szerinti jog szerint kell megfogalmazni és a korábban eljáró bírósághoz benyújtani. E bíróság tehát könnyen megvizsgálhatja azt is, hogy az eljárásban részt vevő valamely fél nyújtott-e be hozzá ilyen kérelmet, és hogy az olyan hatásokat vált-e ki, amelyek lehetővé teszik számára a joghatósága hiányának megállapítását.

41. A spanyol kormány, elismerve, hogy a második kérdés második és harmadik alkérdésében foglalt feltételeket a korábban eljáró bíróságnak nem kell vizsgálnia, úgy véli, hogy a 650/2012 rendelet 7. és 15. cikkének együttes olvasatából az következik, hogy az örökhagyó állampolgársága szerinti tagállam bírósága köteles megvizsgálni saját joghatóságát, és következésképpen köteles vizsgálni, hogy nemzeti jogát az elhunyt választotta-e, és hogy az elsőként megkeresett bíróság megállapította-e joghatóságának hiányát (első kérdés). Úgy tűnik, hogy ezen érv e rendelkezések olyan értelmezésén alapul, amely szerint azokat az elemeket, amelyeket ezen előbbi rendelkezés szövege tükröz, az örökhagyó állampolgársága szerinti tagállam bíróságának kell megvizsgálnia. [15]

42. Márpedig, noha második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság a 650/2012 rendelet 6. cikke a) pontjának és 7. cikke a) pontjának értelmezését kéri a Bíróságtól, azok a feltételek, amelyekre e bíróság a három alkérdésében utal, ezen előbbi rendelkezésben szerepelnek. E feltételek az e rendelet 4. és 10. cikkében említett bíróságok joghatóságát szabályozzák, vagy – pontosabban – meghatározzák, hogy e bíróságok – az említett rendeletben kifejezetten előírt esetek kivételével – megállapíthatják-e azon joghatóság hiányát, amelyet kötelezően gyakorolniuk kell.

43. Ezzel szemben az e bíróság három alkérdésével érintett feltételeket a 650/2012 rendelet 7. cikkének a) pontja csak közvetetten említi, amennyiben az akkor alkalmazandó, „ha valamely korábban eljáró bíróság ugyanazon ügyben a 6. cikk szerint megállapította joghatóságának hiányát”. Kétségtelen, hogy e rendelet 7. cikkének első része „[a]zon tagállam bíróságai[ra utal], amelynek jogát az örökhagyó a 22. cikk szerint választotta”. Mindazonáltal az e tagállam jogának választására vonatkozó feltétel már szerepel az említett rendelet 6. cikkében. [16] E hivatkozás célja az e rendelkezésben említett bíróságok kijelölése.

44. Így az e bíróságok által a 650/2012 rendelet 15. cikke alapján végzett vizsgálatnak az e rendelet 6. cikkének a) pontja alapján elfogadott, a joghatóság hiányát megállapító határozat fennállására kell vonatkoznia. Ezzel szemben a kérdést előterjesztő bíróság által a második kérdés három alkérdésében hivatkozott feltételek betartását az említett rendelet 4. vagy 10. cikke alapján joghatósággal rendelkező bíróságnak kell megvizsgálnia. Ezáltal e bíróság a gyakorlatban joghatóságának feltételeit vizsgálja. Amint az a spanyol kormány által hivatkozott Overseas

[15] Az arra vonatkozó tényezők, hogy az örökhagyó a nemzeti jogát választotta-e, és hogy a korábban annak szokásos tartózkodási helye alapján eljáró bíróság megállapította-e joghatóságának hiányát, láthatóan a 650/2012 rendelet 7. cikkének megfogalmazásában tükröződnek, amely szerint e rendelkezés „[a]zon tagállam bíróságai[ra vonatkozik], amelynek jogát az örökhagyó a 22. cikk szerint választotta”, és amelyek azzal a feltétellel rendelkeznek joghatósággal, hogy „valamely korábban eljáró bíróság ugyanazon ügyben a 6. cikk szerint megállapította joghatóságának hiányát”.

[16] „Amennyiben az örökhagyó az utána történő öröklésre alkalmazandó jognak a 22. cikk szerint valamely tagállam jogát választotta […]”.

Union Insurance és társai ítéletből[17] és Gasser ítéletből[18] következik, a később eljáró bíróság semmi esetre sem alkalmasabb a korábban eljáró bíróságnál az ez utóbbi joghatóságával kapcsolatban történő határozathozatalra.

45. E megfontolást nem kérdőjelezi meg a Bizottság azon érve, amellyel, úgy tűnik, az örökhagyó állampolgársága szerinti tagállam jogának megválasztására vonatkozó feltétel kettős jellegére hivatkozik. Úgy tűnik, hogy ezen érv azon az értelmezésen alapul, amely szerint a korábban eljáró bíróság csak a joghatósági szabályok alkalmazása céljából vizsgálja az öröklésre alkalmazandó jog megválasztását, így a később eljáró bíróság feladata e választásnak a kollíziós szabályok szempontjából történő vizsgálata.

46. Márpedig semmi nem enged arra következtetni, hogy a 650/2012 rendelet különbséget tesz a joghatósági szabályok szempontjából érvényes jogválasztás és a kollíziós szabályok alapján érvényes választás között. Mindig egy, az e rendelet ugyanazon rendelkezései alapján történő (vagy ilyennek tekintett) választásról van szó, és – amint azt a jogirodalom megjegyezte – az érvényes jogválasztás fennállását, amelyet a korábban eljáró bíróság állapított meg, a választott jog szerinti tagállamnak az ugyanezen rendelet 7. cikkének a) pontja alapján eljáró bíróságai nem vizsgálják felül.[19] Ezenkívül a joghatóság hiányának e bíróságok javára történő megállapítása lehetővé teszi a *forum* és a *ius* közötti egybeesés megőrzését.

2. A joghatóság hiányát megállapító határozat mint az elismerési mechanizmus hatálya alá tartozó határozat

47. Amint azt a Bizottság megjegyzi, a Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítéletből[20] az következik, hogy a Brüsszeli Egyezmény helyébe lépő 44/2001/EK rendelet[21] tekintetében egy olyan határozat, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján megállapítja joghatósága hiányát, az e rendelet által létrehozott elismerési mechanizmus hatálya alá tartozó határozatnak minősül, és köti a többi tagállam bíróságát az e kikötés érvényességére vonatkozó megállapítást illetően.

48. Mivel a Brüsszeli Egyezmény rendelkezései, amelyekre a Bíróság az említett Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítéletben e megoldásra jutva hivatkozott, nem különböznek lényegesen a 650/2012 rendelet rendelkezéseitől, úgy vélem, hogy a Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítéletből[22] levont tanulságok átültethetők e rendeletre.

17 1991. június 27-i ítélet (C-351/89, EU:C:1991:279, 23. pont).

18 2003. december 9-i ítélet (C-116/02, EU:C:2003:657, 48. pont).

19 Lásd: Bonomi, A., „Article 6”, in Bonomi, A., Wautelet, P., *Le droit européen des successions. Commentaire du règlement (UE) n° 650/2012, du 4 juillet 2012*, Bruylant, Brüsszel, 2016, 219. o. Lásd továbbá ebben az értelemben: F. Marongiu Buonaiuti, „Article 7”, in: Calvo Caravaca, A. L., Davì, A., Mansel, H. P., *The EU Succession Regulation. A Commentary*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, 174. o.

20 2012. november 15-i ítélet (C-456/11, EU:C:2012:719).

21 A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o; HL 2011. L 124., 47. o.).

22 2012. november 15-i ítélet (C-456/11, EU:C:2012:719).

49. Következésképpen a joghatóság hiányát megállapító határozat értelemszerűen köti más tagállamok bíróságait azon megfontolást illetően, amely szerint a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában foglalt feltételek teljesültek e határozat elfogadásakor, amikor azokat e bíróság megvizsgálta. [23]

50. A 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában foglalt feltételek ugyanis tág értelemben véve joghatósági feltételeknek minősülnek, amelyek közelebbről meghatározzák, hogy a korábban eljáró bíróság megállapíthatja-e a joghatóságának hiányát. [24] Egyébként a joghatóság hiányát megállapító határozat a 650/2012 rendelet által létrehozott elismerési mechanizmus hatálya alá tartozik. Ezenkívül a tagállamok igazságszolgáltatásába vetett kölcsönös bizalom elvének tiszteletben tartása, amely e rendeletnek a határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó rendelkezései alkalmazásának alapjául szolgál, [25] az említett határozat elismerésének megtagadását kizárólag az e rendeletben előírt esetekben teszi lehetővé. E logikát követve, az említett rendelet 41. cikke értelmében a valamely tagállamban elfogadott, joghatóság hiányát megállapító határozat érdemben nem vizsgálható felül. Az érdemi felülvizsgálat hiánya szokásosan kiterjed a harmonizált joghatósági szabályoknak a bíróság általi alkalmazására. [26] Ezenfelül ugyanezen rendelet 40. cikke, amely az elismerés megtagadásának indokait tartalmazza, nem teszi lehetővé egy másik tagállam bírósága számára, hogy egy joghatóság hiányát megállapító határozatot pusztán azzal az indokkal ne ismerjen el, hogy úgy ítéli meg, hogy e határozatban tévesen alkalmazták az uniós jogot. [27]

51. E megoldás egyébként azzal magyarázható, hogy a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján hozott, a joghatóság hiányát megállapító határozat felülvizsgálható a korábban eljáró bíróság tagállamának jogrendjében. E felülvizsgálat kiterjedhet a második kérdés három alkérdésében szereplő feltételek vizsgálatára is. Ezenkívül e rendelet szabályai Unión belüli egységes értelmezésének biztosítása érdekében e jogrend bíróságai igénybe vehetik az EUMSZ 267. cikkel létrehozott előzetes döntéshozatali mechanizmust.

52. Ekképpen a tagállamok igazságszolgáltatásába vetett kölcsönös bizalom elvének tiszteletben tartása mellett egy másik tagállamnak a 650/2012 rendelet 7. cikkének a) pontja alapján később eljáró bírósága nem léphet a korábban eljáró bíróság tagállamának jogrendjében az eljárás felülvizsgálatát biztosító bíróságok helyébe. A fentiekből következik, hogy a később eljáró bíróság nem vizsgálhatja a második kérdés három alkérdésében szereplő feltételeket, ha azokat a korábban eljáró bíróság megvizsgálta.

[23] A Bíróság ugyanis a 2012. november 15-i Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítéletben (C-456/11, EU:C:2012:719, 41. pont) megállapította, hogy egy olyan határozat, amelyben valamely tagállam bírósága joghatósági kikötés alapján, e kikötés érvényességének okán megállapítja joghatósága hiányát, köti a többi tagállam bíróságát, mind e bíróságnak a joghatóság hiányát megállapító határozatának rendelkező részében foglalt döntése tekintetében, mind pedig az e kikötés érvényességére vonatkozó, e határozat indokolásában foglalt megállapítását illetően, amely indokolás e rendelkező rész szükséges támasza. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy az elsőként eljáró bíróságnak a határozatának rendelkező részében vagy indokolásában meg kell jelölnie, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés három alkérdésében foglalt feltételeket megvizsgálták a joghatóság hiányát megállapító határozat elfogadása során, annak érdekében, hogy a később eljáró bíróság e rendelkező rész és/vagy ezen indokolás alapján meg tudja állapítani egy, a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján elfogadott, joghatóság hiányát megállapító határozat fennállását, amely határozat e bíróságot az említett három feltétel tekintetében köti, anélkül, hogy megkérdőjelezhetné a korábban eljáró bíróság által elvégzett vizsgálatok érvényességét.

[24] Lásd a jelen indítvány 42. pontját.

[25] 2019. május 23-i WB-ítélet (C-658/17, EU:C:2019:444, 52. pont).

[26] Lásd analógia útján: 2012. november 15-i Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítélet (C-456/11, EU:C:2012:719, 37. pont).

[27] Lásd még analógia útján: 2000. május 11-i Renault ítélet (C-38/98, EU:C:2000:225, 33. pont).

3. A joghatóság hiányának a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján történő megállapításának hatása

53. A 650/2012 rendelet 22. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi valamely személy számára, hogy az öröklés egészére irányadó jogként az állampolgársága szerinti állam jogát válassza. E rendelet 83. cikkének (4) bekezdése előírja, hogy e jogot az öröklésre alkalmazandó jognak választott jognak tekinteni. Márpedig egy, az említett rendelet 4. vagy 10. cikke alapján korábban eljáró bíróság csak azon *tagállam* bíróságai javára állapíthatja meg joghatóságának hiányát, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt. Ha valamely harmadik állam jogát választották az öröklésre alkalmazandó jogként (vagy azt kell a választott jognak tekinteni), az olyan bíróság, amelyhez korábban fordultak, nem állapíthatja meg joghatóságának hiányát e harmadik állam bíróságai javára.

54. A jogirodalom több lehetséges okot is felvetett e megoldás magyarázatára, azonban egyiket sem találta teljesen meggyőzőnek.[28] Egy másik ok lehet a joghatóság hiánya megállapításának hatása, amely azt eredményezi, hogy automatikusan annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal, amelynek az örökhagyó az állampolgára volt. Márpedig valamely harmadik állam azon bíróságai, amelyek nem alkalmazzák a 650/2012 rendeletet, e rendelet 7. cikkének a) pontja alapján nem kötelezhetők azon joghatóság gyakorlására, amelynek hiányát valamely tagállam bírósága megállapította. Ezenkívül e bíróságok nem élvezik az e rendelet alapját képező, tagállamok közötti kölcsönös bizalmat.

55. A jogalkotónak a joghatóság hiányának megállapítása által kiváltott hatás hangsúlyozására irányuló szándékát a 650/2012 rendelet előkészítő munkálatainak elemzése is megerősíti.

56. A rendeletjavaslat[29] ugyanis 5. cikkének (1) bekezdésében előírta, hogy „[a]mennyiben valamely tagállam jogát az elhunyt választotta meg öröklésének […] szabályozására, a 4. cikknek megfelelően megkeresett bíróság – az egyik fél kérelmére, és amennyiben úgy ítéli meg, hogy annak a tagállamnak a bíróságai, amelynek a jogát választották, alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra – felfüggesztheti a határozathozatalt, és felkérheti a feleket arra, hogy ennek a tagállamnak a bíróságai elé terjesszenek kérelmet”. Ugyanezen cikk előírta, hogy az elsőként megkeresett bíróság folytatja a joghatóság gyakorlását, egyrészt ha annak a tagállamnak a bíróságait, amelynek jogát választották, nem keresik meg az előírt határidőn belül,[30] másrészt pedig, ha annak a tagállamnak a bíróságai, amelynek a jogát választották, a megkeresésük időpontjától számított legfeljebb nyolc héten belül nem nyilvánítják magukat joghatósággal rendelkezőnek.[31]

[28] Lásd: Bonomi, A., i. m., 214. o.

[29] Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok és közokiratok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési tanúsítvány bevezetéséről szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslat [COM(2009) 154 végleges] (a továbbiakban: rendeletjavaslat).

[30] A rendeletjavaslat 5. cikkének (2) bekezdése.

[31] A rendeletjavaslat 5. cikkének (3) bekezdése.

57. A joghatóságnak azon tagállam bíróságaira való átszállása, amelynek jogát az örökhagyó megválasztotta, így nem automatikusan történt,[32] hanem akkor, amikor e bíróságok azt – miután egy öröklési ügyben hozzájuk fordultak – elfogadták. Amint azt a jogirodalom megjegyezte, e megoldás – anélkül, hogy figyelmen kívül hagynánk a köztük lévő különbségeket[33] – a 2201/2003 rendelet 15. cikkében szereplő megoldást tükrözte.

58. A Parlament első olvasati véleményét követően[34] a rendeletjavaslat 5. cikkében elfogadott megoldás elnyerte a végleges szövegét, amely a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában szerepel. A végrehajtott módosítás megerősíti az uniós jogalkotó azon szándékát, hogy ne fogadja el azt a megoldást, amely lehetővé teszi azon tagállam bíróságai számára, amelynek jogát választották, hogy megállapítsák a joghatóságuk hiányát.

59. Ebben az esetben annak megállapítása, hogy azon tagállam bíróságai, amelynek jogát az öröklésre alkalmazandó jogként választották meg, vagy amelyet ilyennek kell tekinteni, megvizsgálhatják, hogy a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontjában foglalt feltételek teljesültek-e a joghatóság hiányát megállapító határozat elfogadásakor, gyakorlatilag annak elismeréséhez vezetne, hogy e bíróságok megállapíthatják a joghatóságuk hiányát a joghatóság hiányának e megállapításából eredően, gyengítené tehát e rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában foglalt mechanizmust.

60. A joghatóságának hiányát a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján megállapító bíróság nem rendelkezik automatikusan ismét joghatósággal, ami az igazságszolgáltatás megtagadásához vezethet.[35] Az az értelmezés tehát, amely szerint az örökhagyó állampolgársága szerinti tagállam bíróságai nem vizsgálhatják meg, hogy a három alkérdésben szereplő feltételek teljesülnek-e, lehetővé teszi azon negatív joghatósági összeütközés veszélyének elkerülését, amely akkor merülhetne fel, ha a korábban eljáró bíróság megállapította joghatóságának hiányát, és ha az örökhagyó állampolgársága szerinti tagállam bírósága, úgy ítélte meg, hogy az említett rendelet 6. cikkének a) pontjában foglalt feltételek nem teljesülnek.

61. Figyelembe véve először is a három alkérdésben említett azon feltételek jellegét, amelyek meghatározzák, hogy a korábban eljáró bíróság megállapíthatja-e azon joghatóságának hiányát, amelyet főszabály szerint gyakorolnia kell,[36] másodszor, a joghatóság hiányát megállapító határozatnak a 650/2012 rendelet által létrehozott elismerési mechanizmus hatálya alá tartozó határozatként való minősítését,[37] valamint harmadszor az annak biztosítására irányuló szándékot, hogy e határozat az uniós jogalkotó által említett hatással bírjon,[38] az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ javaslom, hogy e rendelet 6. cikkének a) pontját és 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a korábban eljáró bíróság megállapította joghatóságának hiányát, nem jogosult azt vizsgálni először is, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg azt, hogy e tagállam jogát választották az öröklésre irányadó jogként, vagy hogy ezt a jogot kell

[32] Amit egyébként a Bizottság is megerősített, jelezve, hogy „az alkalmasabb bírósághoz való áttétel nem lehet automatikus, ha az örökhagyó egy másik tagállam jogát választotta”. Lásd: rendeletjavaslat, 5. o.

[33] Lásd: Lein, E., „A Further Step Towards a European Code of Private International Law: The Commission Proposal for a Regulation on Succession”, *Yearbook of Private International Law*, 2009, XI. fejezet, 119. és 120. o.

[34] Az Európai Parlament első olvasatban 2012. március 13-án elfogadott álláspontja, EP-PE_TC1-COD(2009) 157.

[35] Kétségtelen, hogy bizonyos esetekben az ilyen helyzetet elméletileg el lehetne kerülni a 650/2012 rendelet 11. cikkének alkalmazásával, amely *forum necessitatist* ír elő. Mindazonáltal e rendelkezés olyan feltételeket ír elő, amelyek kizárhatják e rendelkezés alkalmazását, ha két tagállam bíróságai már megállapították, hogy nem rendelkeznek joghatósággal az öröklés tárgyában való határozathozatalra.

[36] Lásd a jelen indítvány 42–44. pontját.

[37] Lásd a jelen indítvány 52. pontját.

[38] Lásd a jelen indítvány 54. pontját.

ilyennek tekinteni, másodszor, hogy az eljárásban részt vevő valamely fél nyújtott-e be az e rendelet 6. cikkének a) pontja alapján a joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelmet a korábban eljáró bíróságnál, és harmadszor, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy e tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra, ha e három feltétel a korábban eljáró bíróság megvizsgálta.

V. Végkövetkeztetés

62. A fenti megfontolások alapján azt javasolom a Bíróságnak, hogy az Oberlandesgericht Köln (kölni regionális felsőbíróság, Németország) kérdésére a következő választ adja:

Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 6. cikkének a) pontját és 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a korábban eljáró bíróság megállapította joghatóságának hiányát, nem jogosult vizsgálni először is azt, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg azt, hogy e tagállam jogát választották az öröklésre irányadó jogként, vagy hogy ezt a jogot kell ilyennek tekinteni, másodszor, hogy az eljárásban részt vevő valamely fél nyújtott-e be a 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontja alapján a joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelmet a korábban eljáró bíróságnál, és harmadszor, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy e tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra, amikor e három feltétel a korábban eljáró bíróság megvizsgálta.